

Útinapló 1.

Delhi

A gépünk hajnali négy körül landolt Delhiben. Már másodszor járok Indiában, így nagyjából tudtam, mire számítsak az érkezés után. Az útleveleket egy kötelekből alkotott kis labirintuson áthaladva kell bemutatni. Amikor hosszú, tömött sorokban állnak az utasok, ennek a kacskaringónak biztos több értelme van, de ilyenkor, hajnali négykor, az a néhány utas, aki velünk érkezett igen nevetségesen fest, ahogy ötven métert megtesz öt helyett. Aztán komoly arcú katonák? Vagy rendőrök? Nem igazán igazodom még ki az itteni egyenruhák között, igen sokféle van ugyanis, szóval egy komoly, hivatalos személy az út végén megállj-t parancsol, és időnként jobbra vagy balra mutat, hogy melyik hivatalnokhoz lehet sorba állni. Azért is írok erről, mert az egész utazásunkat körüllegi ez az agyonbürokratizált légkör. Folyamatosan minden adatomat be kell írnom minden hotel nagy vendégkönyvébe, van, ahol többbe is. De nem csak ott, múzeumokban is sokszor kötelező jelleggel elém tolják az ajtóknál üldögélő, szintén egyenruhás emberek - két hortyantás között, félálomból magukhoz térve - a vendégkönyvet, s ha beírom a nevem és az országot, ahonnan jöttem, még rámutatnak az ezek szerint kötelező jellegű „megjegyzések”(talán comments? Azt hiszem...) fejléccel ellátott oszlopra, hogy tessék oda is beírni valamit. És beírom a többi „It was great!, Very nice, thank you!, Very interesting!” alá a magam hasonlóan magasaróptú rövid véleményét. És a vicc az, hogy bár ugyanezt Kínában is végigcsináltam annak idején, de ott néha beírtam, hogy Micimackó, vagy Kitudja, mert nem nagyon érdekelte őket, vagy például az írásjegyeket sem ismerték annyira, vagy nem éppen minden recepciós. De itt, Indiában fölöttem állnak, mindenki érti az angolt, és ha egy dátum nem pontos, akkor szólnak, és átnézik, és figyelnek, és kérem, ezt komolyan kell venni. Nem tudom, hogy ők nevetnek-e valahol az egészen, vagy sem. Mindenesetre ez ritkán látszik rajtuk. Noha érdekes, amikor én kértem számlát, vagy valami írást arról, hogy fizettem egy hotelben, akkor egy névjegykártya hátlapjára kaptam egy aláírást, és ennyi, majd lesz persze számla is, de szerintem nem igen. No jó, ennyit a bürokráciáról, bár van még efféle történet, talán elő is kerül majd.

Tehát túljutottunk az ellenőrzésen, megérkeztünk. Megcsap most is elsőre az a nyirkos, édes levegő, mint múltkor. Mindenki mást érez ki ebből az illatból, találkoztam olyanokkal, akik büdösnek találják, vannak, akik rajonganak érte. Nem tudom, nem minősíteném. Nekem ugyan inkább illat, de leginkább ez India illata, és nem érzem sokáig, hiszen hamar hozzászokik az ember, így próbálok elraktározni, amíg csak lehet, hogy egy következő út alkalmával, érkezéskor megint felismerjem. Ez alkalommal kihaltabb volt a reptér, mint legutóbb, pedig már előre élveztem, hogy a tömegem keresztülvágva majd magabiztosan intézem a taxit, nem úgy, mint múltkor, amikor bár mindenkinek azt hazudtam, hogy másodszor vagyok Indiában, nehogy azt higgyék, engem csak úgy át lehet vágni, össze-vissza keresgéltem egy taxit, alkudoztam a semmire, nem tudva, hogy rossz helyen keresgélek. Pontot az tett a végére, hogy egyikük megszajnált, és odavezetett a kijárat mellett álló bódéhoz, ahol jegyet válthattam a taxihoz. Ez az ún. „prepaid taxi”. Tehát ezek a buktatók most elmaradtak, csak egy fiatal fiúra sikerült ráijesztenem, nem akarattal, de valamit el akart adni rögtön, és ahogy hindiül válaszoltam hirtelen visszahökölt, hogy akkor most mi is van? Nem nézek ki indiainak,

bár otthon kapok néha ilyen bókot, de barna hajam, kreol bőröm miatt, meg persze a hindi használata miatt néha mégis elbizonytalanodnak körülöttem, hogy nem-e egy felsőbb kasztból való, vagy félig indiai amerikai, vagy ki tudja honnan, vagy mennyire, de valamennyire közülük való lehetek. Aztán beülünk a taxiba, és most kezdek felengedni, tudom, melyik helyre megyünk, már ismerős az út is. A legtöbb kispénzű turista, így mi is a „Paharganj” nevezetű negyedben szállunk meg. Ez egy nagy bazár, tele mindenféle üzlettel (*Main Bazar*). Mindenkori szállásaink a *Hare Krisna Guest House*, vagy a vele szemközti hasonló. Ilyenkor hajnalban még csendes, idén még teheneket sem nagyon látok, úgy hallottam kitiltották Delhiből őket. Persze azért egy-két kórsa tehén így is akad, de korántsem annyi, mint egy évvel ezelőtt. Szállásunk (*Hare Krisna*) a szokott környezettel fogad. A sarokban áll Ganésa, Síva és Párvatí idősebbik gyermeke, az elefánt orrú istenség. Imádata segít az élénk gördülő akadályok elhárításában, így örömmel tekintek én is a kis házi murti felé. Az már a történet viccesebb oldala, hogy a szállodában minden, így Ganésa ruhája is kék fehér színekben pompázik. Ez csak azért szembeötlő, mert amúgy díszítésnél, dekorációknál nem alkalmazzák gyakran ezeket a színeket, főként nem kizárólagosan. Ez a dekoráció annak köszönhető, hogy a hotel lakói közt igen sok az izraeli turista. Egyáltalán Ázsiában sokan utaznak izraeli fiatalok. Pontosán nem tudom, hogy mi áll ennek a háttérében, de ismerőseim révén úgy hallottam, hogy a kötelező katonaság után kapott pénzt szinte hagyományoszerűen arra költik, hogy világot látnak. Mondom, nem tudom, hogy ez így van-e? De tény, hogy Kínában és Indiában is relatíve sok izraeli turistával találkoztunk. Nem tudhatom, de viselkedésükből, magabiztosságukból látni, mennyire más élmény többségüknek az ittlét. Egyszer egy kicsi turistás faluban beszélgettem egy indiai fiúval, aki azt mondta, szerinte a világon ők a legokosabbak, és nagyon szeret velük alkudni, beszélni, mert ez egy nagy játék, hogy ki tudja lepipálni a másikat. Engem kicsit emlékeztet ez az egész az otthoni németekre épülő vendéglátásra, de persze nem láttam még eleget ahhoz, hogy tudjam, hogy is fest mindez mondjuk Dél-Indiában. A külföldiek között ázsiai utazók még a franciák, talán a németek is, bár velük ritkábban találkozunk. Indiában természetesen sok az angol turista is, a többi náció azonban eddigi tapasztalataim szerint elvértve képviselteti magát.

De a megérkezésnél tartottam. Jópofa ez a negyed, mert az embernek teljesen kiöli az idő eltolódástól amúgy is megkavarodott időérzékét. Igazi falanszter, neon fény egész nap, s ha az utcára kilépek sem tudom pontosan mennyi az idő a forgatagban. Az utca általában zsúfolásig tele emberekkel. Idén kevesebb a koldus, nem is olyan tolakodóak, mint a forró évszakban voltak. Néha mégis előbukkan egy apró, egészen sötét bőrű kislány, vagy fiatal nő. Talán érinthetetlenek is vannak köztük, de nem vagyok benne biztos. Mindannyian egészen törekenyek és az átlagosnál jóval alacsonyabbak. Emlékszem tavaly egy gyerekekből álló kis bandára. Elkezdtek előttünk, a földön bukfencezni, cigánykerekezni, majd egy idő után megálltak és kis markukat tartották felénk. Az üzletekből itt is, ott is kiabálnak az árusok. Indiában ritka a kirakat. Helyette minden üzletben ott ül, vagy áll a kereskedő és saját hangjával hívja fel a figyelmet portékáira. Eleinte még válaszolni próbálok, de ezt a reflexzet hamar kikapcsolja az ember, mert lehetetlen követni a méterenkét elhangzó, „Yes Sir?” „Take a look at my shop!”-okat.

Az első napot pihenéssel töltöm, megnyugszom, és veszek egy nagy levegőt, mielőtt elindulunk, hogy beszerezzük a legszükségesebbeket, amit még Delhiben kell

megvenni. Kemény alkudozás következik tehát. A hindi azért ebben is sokat segít, ha nem angolul mondják az árat válaszul, akkor általában kevesebbet kell és tudok már lefele menni. Tényleg van itt minden, persze legnagyobb mennyiségben az otthoni keleti ajándékokat és ruhákat áruló kutyúk és ruhák, mindenféle vidékről, vagy éppen semmilyen vidékről. Valamikor a hatvanas években talán? Vagy egyszerűen a turisták által? Kialakult Indiában egy hippy ruhákat idéző stílus, mindenféle színekben, amit eddig csak turistákon láttam. Amúgy kellemes viselet, én is beszerzek egy inget, egy punjabi ruhát, amiben talán kisebb feltűnést keltek majd falvakban, még egy-két apróság, és meg is vagyunk. Még a jegyet akarjuk elintézni, egy napot várunk a busz indulására, és itt is hagyjuk Delhit.

Ezt a plusz napot azzal töltjük, mint máskor, próbáljuk megszeretni a várost. Nem könnyű, nekem legalábbis nem az. Tavaly azt hiszem négyszer jártunk a városban, mert afféle csillagtúrákat csináltunk Delhiből indulva több irányba. Minden alkalommal kicsit könnyebben viseltük az ottlétet, de megszeretni mégsem tudtam Delhit. Persze hogyan is, mikor otthon is a kisebb települések vonzanak? De mégis, próbáljuk megtalálni azt, ami szép. Ellátogattunk az elnöki palotához. Komoly, hatalmas vörös épületek, de az igazán kedves az volt, hogy a környékén sok indiai turista volt. Köztük egy több fiúból álló csapat. Kinéztek minket, és hosszas tanakodás után egyikük kivált közülük, Gábor felé nyújtotta a kezét, és bemutatkozott. Elmondta, hogy Kalkutta közeléből származik, az egyik barátja orvosnak tanul, a másik kiváló sportoló és ő maga is itt tanul Delhiben. Kérdezte mi honnan jöttünk, hogy tetszik India. Mindössze néhány percig beszélgettünk így, akkor elbúcsúztak és büszkén tovább mentek. Ez is gyakori Indiában. Fiatal fiúk és lányok lépnek időnként elénk, ki tudja mióta fontolgatva, hogy próbára teszik angol tudásukat, és a kezüket nyújtják. A lányok nekem, a fiúk Gábomak, ritka az, aki mindkettőnknek, és ők inkább szórakoznak, turistásabb helyeken. Nem tudom ki találta ezt ki, hogy az „angrézikké” (ez a turisták afféle csúfneve a köznyelvben) kezet kell fogni, holott annyira idegen tőlük a mozdulat. De láthatóan tanítva van, talán az angol óra része, ahogy egy hindi nyelvórán is megtanulja az ember, hogyan köszönjön.

Este felé megkönnyebbülten dőlünk hátra egy már jól bejártott bárban. Tavaly olvastam egy újságcikket, talán a *Times of India*-ban arról, hogy Delhiben kezdenek elterjedni a bárók. Mi két ilyen helyen jártunk eddig. Néhány pénzesebb turista mellett egy-két gazdagabb indiai férfi üldögél velünk most is, mint múltkor. Indiában az italozás nem igazán jellemző. Persze ez államonként megintcsak különbözik, pl. a hegyekben többször láttam, vallásos környezetben soha, felsőbb kasztokra, vagy talán inkább a gazdagabb emberekre jellemzőbb. A kínálat: whisky és sör. Az itteni sörök jóval erősebbek, mint otthon. Államonként változik az ára is, ahol nehezebb hozzájutni, vagy csak a turisták miatt tartják drágább, a tengerparton olcsóbb. De relatíve még él az, hogy ez piszkos dolog, piszkosabb, mint pl. pipázgatni a „csillamból”(ez a pipa neve, amiből hasist, vagy füvet szívnak vidéken, városban egyaránt, szent emberek és egyszerű hétköznapi emberek is). De itt, a nagyvárosban nem okozunk feltűnést azzal, hogy sörözünk.

Zajos szomszédaink egész este üvöltetik a magnót, néhány kiszabadult fiatal, akik egész nap fulladozva köhögnek az ebben a negyedben szintén könnyen beszerezhető hasistól. Próbálunk aludni. Közben nézem az indiai műsorokat, rengeteg csatorna van. Köztük több olyan is, ahol egész nap guruk tartanak előadásokat nagy tömegek részére, indiai filmek csatornája, különféle hírcsatornák, hindi nyelvű, angol nyelvű. A

kedvencem az indiai „Mega Sztár”, mintha innen lett volna lekoppintva a magyar változata. Itt a versengés összetettebb, az indiai filmek betétdalait adják elő fiatal párok és csoportjuk, ének és tánc, összetett koreográfiával. Aztán a mi zsűrinkhez hasonló csapat mondja el a véleményét az aktuális versenyzőknek, majd kihirdetik az eredményt. Különbség az a mélységes tisztelet, ahogy a győztes a zsűrivel szemben viseltetik. Az egyik pár az eredményt kihirdető idősebb asszony (feltehetően egy valamikori filmsztár) lábáról a port a fejére teszi, ahogyan szent emberekkel való találkozáskor szokás. Ez a legmélyebb tisztelet kifejezése. De van indiai „Legyen Ön is milliomos” és a díszlet mellett a műsorvezető férfi is szakasztott Vágó István, csak a szemüveg hiányzik. Nem tudom, ki koppint kiről, de nem is fontos.

Reggel pakolászunk, a csomag egy részét leadom napi 5 Rs-ért megőrzésre, és elindulunk. Félelmetes, hogy ebben a zűrzavarban, mindenféle kacskaringó mellett, hogyan keveredünk mégis mindig el a célunkhoz? Ha rajtam múlna, akkor vinnének tévútra, amikor tetszik. De nem visznek, és hálás vagyok minden egyes tuk-tukosnak (autó riksás, azaz motoros riksa) és riksásnak, aki tudja, merre kell menni.

Elérkezünk tehát a luxus, fekvő buszhoz, és berendezkedünk a 16 órás útra. Jó lenne, ha ezt az utazási formát bevezetnék Európában is, nem kellene pl. a velencei turistáknak dagadt lábakkal kezdeni a napot. Persze lehet, hogy nem éppen biztonságos formája az utazásnak, de szerintem jó ötlet lenne....